

Interpellation citoyenne : Protégeons la population de notre commune contre la pollution de l'air par le chauffage au bois

Context

Verwarmen met hout heeft de afgelopen jaren aan populariteit gewonnen, met name sinds de coronapandemie, maar ook door de oorlog in Oekraïne en de daaruit voortvloeiende stijging van de gas- en elektriciteitsprijzen. Dit valt ook in onze gemeente waar te nemen, te oordelen naar de steeds vaker voorkomende smog en geuren. Deze rook mag echter niet worden gebagatelliseerd, want ze bevat talrijke fijnstofdeeltjes en schadelijke, kankerverwekkende stoffen.

Voorals houtverwarming stoot grote hoeveelheden fijnstof PM_{2,5} uit. Deze deeltjes, kleiner dan 2,5 micrometer in diameter, blijven zweven in de lucht, dringen diep door in de longen en het bloed, en veroorzaken ademhalingsproblemen, hart- en vaatziekten en een verhoogd risico op vroegtijdige sterfte.

Volgens Leefmilieu Brussel [vertegenwoordigde houtverwarming in 2023 maar liefst 17% van de totale uitstoot van fijnstof PM_{2,5} in het Brussels Gewest, terwijl het als hoofdverwarming werd gebruikt door minder dan 1% van de residentiële en tertiaire gebouwen. Dit type verwarming vervuult dus op een disproportionele manier en stoot op gewestelijk niveau bijna evenveel fijnstof uit als het wegverkeer \(22%\)](#) [Leefmilieu Brussel, 07/2025]. Bovendien draagt houtverwarming bij aan vervuilingsspieken die in de winter frequenter en intenser zijn.

[Het Europees Milieuagentschap herinnert ons eraan dat in 2022 minstens 239.000 sterfgevallen in de EU te wijten waren aan fijnstofniveaus \(PM_{2.5}\) die de door de WHO in 2021 vastgestelde waarden overschreden](#) [EEA, 2024]. De vervuilingniveaus in het Brussels Gewest liggen ruim boven deze waarden.

Leefmilieu Brussel benadrukt dat open haarden, inzethaarden en houtkachels de grote meerderheid vormen van de houtverwarmingssystemen in het Brussels Gewest. Vaak worden deze toestellen gebruikt als bij- of sfeerverwarming, maar ze behoren tot de minst efficiënte en meest vervuilende. Vanwege hun bijzonder hoge uitstoot heeft Leefmilieu Brussel de Brusselse overheid zelfs aanbevolen een deel ervan te verbieden [Leefmilieu Brussel, 2023].

Bijvoorbeeld: een [sensibiliseringsvideo](#) [Milieu, 2024] van de Stichting Milieu Centraal in Nederland toont aan dat een houtkachel in slechts één uur werking evenveel fijnstof kan uitstoten als een Euro 6-dieselveertuig dat 1.000 km aflegt.

Houtverwarming vervuult op drie niveaus: binnen de woning waar ze wordt gebruikt ([waarbij bijvoorbeeld het kankerrisico met 43% toeneemt](#)) [dsawsp, 1], in de directe omgeving die aan de rook wordt blootgesteld, en meer algemeen op het niveau van het Brussels Gewest (meetbaar via de stations van Leefmilieu Brussel).

Tijdens een hoorzitting in het Brussels Parlement, die op 22 oktober jl. plaatsvond voor de commissie Energie en Leefmilieu en volgde op een petitie, erkende de meerderheid van de partijen dat de Brusselse regelgeving dit probleem sterk heeft onderschat. Houtverwarming vormt een probleem voor de volksgezondheid, is onverenigbaar met de ambities om de energieprestaties van gebouwen te verbeteren en is niet geschikt in

Gemeenteraad van 26.01.2026

een stedelijke omgeving. De commissie erkende bovendien de noodzaak om de communicatie en sensibilisering van de burgers, zowel op gewestelijk als op gemeentelijk niveau, te versterken [BRUZZ, 10/2025].

Wij richten ons vandaag dan ook tot de autoriteiten van Etterbeek om de inwoners van de gemeente te sensibiliseren en te beschermen.

De vragen voor de gemeenteraad

1. De meetcampagnes van de luchtkwaliteit, volgens de beleidsnota 2025-2027 van de gemeente Etterbeek

Volgens "[De beleidsnota 2025-2027](#)" [Ett, 2025] besteedt de gemeente Etterbeek bijzondere aandacht aan de kwaliteit van de lucht die de jongsten inademen. Er worden campagnes georganiseerd om vervuilende stoffen te meten in de omgeving van scholen, in samenwerking met "Les Chercheurs d'Air".

Er rijzen enkele vragen:

"Les Chercheurs d'Air" zullen in de toekomst waarschijnlijk een groot deel van hun campagnes in het Brussels Gewest stopzetten bij gebrek aan financiering. Hoe zit het met Etterbeek?

Kon het aandeel van de uitstoot door houtverwarming in de recent gemeten concentraties van fijnstof PM_{2,5} worden aangetoond?

Schoolstraten zijn een maatregel die door "Les Chercheurs d'Air" wordt voorgesteld om de NO₂-concentratie in de straten rond scholen te verminderen [CdA, 2023]. Welke maatregelen zijn er genomen om de blootstelling van kinderen aan fijnstof PM_{2,5} te verminderen?

2. Sensibilisering van de inwoners van de gemeente

We vragen om informatie- en sensibiliseringscampagnes te organiseren, met name:

- **De verplichtingen** voor gebruikers van houtverwarmingssystemen herhalen, die voortvloeien uit het [besluit van de Brusselse Regering dat sinds 01/01/2025 van kracht is](#) [Leefmilieu Brussel, 03/2025];
- De inwoners informeren over de problemen voor de volksgezondheid die houtverwarming met zich meebrengt, zowel binnen de woning (vervuiling door fijnstof, risico op CO-vergiftiging, verhoogd risico op kanker en ademhalingsproblemen) als in de directe omgeving;
- De inwoners **bewustmaken** van het belang van het minimaliseren van smog door [goede praktijken](#) toe te passen [Maitrise du Feu];
- Een **fiche met uitleg** bij de **stedenbouwkundige vergunningen** voegen over de risico's van houtverwarming (vervuiling binnenshuis, noodzaak van voldoende ventilatie om CO-vergiftiging te voorkomen, **afstand tot luchtinlaten**, verplichting om de installatie door een vakman te laten uitvoeren, enz.). Zie hierover de aanbevelingen van Leefmilieu Brussel [Leefmilieu Brussel, 2023].
- **Informeren/doorgeven** (bijvoorbeeld via be-Alert) over het [verbod op houtverwarming tijdens pieken in de vervuiling](#) [Ejustice, 2018];

Het is belangrijk om de inwoners te sensibiliseren voor de start van de winter en de vervuilingsspieken.

3. Deelname aan en financiering van het type "burgerwetenschap" om fijne deeltjes (PM 2.5° te meten.

Er zijn verschillende opties, die te combineren zijn:

- Deelnemen aan het meetnetwerk <https://aqicn.org/city/brussels>
- Een actieve, door de gemeente gesubsidieerde campagne met vrijwillige metingen organiseren, in samenwerking met CurieuzenAir, Bral of Chercheurs d'Air;
- Aan burgers die dat willen [een apparaat geven om de vervuiling binnenshuis te meten](#) [Vito] en hen zo op vrijwillige basis bewustmaken van de gevaren van dit type verwarming. [Er bestaat zo'n experiment in Gent](#) [Gent, 2025]

4. Een nauwere samenwerking/communicatie met de gewestelijke overheid, Leefmilieu Brussel en andere gemeenten voor een samenhangend en complementair lokaal beleid.

Antwoord:

De burgemeester:

Bedankt. Meneer, ik zal samen antwoorden met de heer du Bus, schepen van Gezondheid. Ik zal een uiteenzetting geven die misschien volledig is, misschien niet, en de heer du Bus is uiteraard vrij om aan te vullen zoals hij dat wenst, rekening houdend met zijn eigen bevoegdheden.

U weet dat de luchtkwaliteit in het Brussels Gewest in het algemeen verbetert, onder meer dankzij de maatregelen voor het wegverkeer. In 2024 werden de geldende Europese normen gerespecteerd in de meetstations.

Wat de fijnstofdeeltjes betreft, waarover uw interpellatie gaat: ook daar voldeden de meetstations aan de huidige Europese normen, evenals aan de nieuwe jaarlijkse en daglimieten die voor 2030 zijn vastgelegd. De door de WHO aanbevolen waarden worden echter in geen enkel meetstation gehaald. Er moeten dus nog aanzienlijke inspanningen worden geleverd om deze aanbevelingen te bereiken en zo de gezondheid van de Brusselaars te beschermen.

De verbetering van de luchtkwaliteit, daarmee vertel ik u niets nieuws, vereist een overgang weg van fossiele brandstoffen. De algemene beleidsverklaring van de gemeente Etterbeek erkent drie transversale prioriteiten: klimaat, gezondheid en participatie. Etterbeek onderneemt al concrete acties om de luchtkwaliteit te verbeteren door de strijd tegen de klimaatopwarming en de afhankelijkheid van fossiele energie.

Op het vlak van mobiliteit vertaalt zich dat in het aanmoedigen van actieve mobiliteit. Er loopt momenteel een studie met vrijwilligers, op initiatief van het college, de schepen van Mobiliteit en mezelf, rond voetgangersverkeer: inventaris van de staat van de voetpaden, mogelijkheden voor verkorte en veilige wandelroutes, uitbreiding van het fietsparkeeraanbod, sensibilisering rond autodelen, uitbreiding van het netwerk van laadpalen voor elektrische voertuigen en de geleidelijke elektrificatie van het gemeentelijk wagenpark. We waren trouwens de eerste gemeente in België, misschien zelfs daarbuiten, die 30 jaar geleden het beperkt eenrichtingsverkeer invoerde zodat fietsers tegen de richting mogen rijden.

Op het vlak van gebouwen werkt Etterbeek aan de energierenovatie van het gemeentelijk patrimonium: de sporthal, zonnepanelen op schooldaken, verwarmingssystemen zonder directe uitstoot. De gemeente is ook gestart met een energiekadaster voor de renovatie van het patrimonium van de Regie van Grondbeleid. Een budget van 10 miljoen euro werd geleidelijk aan vrijgemaakt voor de vernieuwing van daken, schrijnwerk en isolatie in gebouwen van de Regie. In 2024 en 2025 konden burgers via crowdlending investeren in projecten die gericht zijn op het terugdringen van fossiele energie en voor duurzame ontwikkeling.

We hebben beslist om begin 2026, dus nu, op mijn initiatief en met volledige steun van het college, een luchtthermografie uit te voeren in samenwerking met buurgemeenten. Hiermee kunnen we warmteverliezen via daken in kaart brengen voor het volledige grondgebied van de gemeente en vervolgens de betrokken eigenaars contacteren om hen te sensibiliseren en, binnen onze mogelijkheden, energieaudits van bepaalde gebouwen te stimuleren.

Deze context leek ons nuttig om u mee te geven. Misschien was u al op de hoogte, misschien niet, maar het was zinvol om het kader te schetsen waarbinnen wij werken. Ik herinner er ook aan dat Etterbeek al dertig jaar onafgebroken bomen plant in straten en op andere locaties en dat in zeer aanzienlijke aantallen.

Wat de vervuiling door houtverbranding betreft: hout kan een duurzame energiebron zijn zonder grote negatieve impact op de gezondheid, op voorwaarde dat het wordt gebruikt in een performante ketel.

Het gebruik van hout in open haarden of toestellen met laag rendement kan de luchtkwaliteit echter sterk schaden. Volgens Leefmilieu Brussel was houtverbranding in 2021 goed voor 10% van de fijnstofuitstoot in het gewest. In Etterbeek wordt hout nauwelijks gebruikt als energiebron om woningen te verwarmen.

Volgens de cijfers van Leefmilieu Brussel vertegenwoordigde het 2 à 3 jaar geleden slechts 0,8% van het energieverbruik in woningen. We kennen dus niet de exacte aandeel van houtverbranding aan de fijnstofconcentraties in Etterbeek. Wij hebben Leefmilieu Brussel geraadpleegd naar aanleiding van uw interpellatie en Leefmilieu Brussel bevestigde dat zulke gedetailleerde gegevens niet beschikbaar zijn op gemeentelijk niveau. Maar gezien het lage gebruik van minder dan 0,8% gaat het om een zeer beperkte impact.

Er bestaat sinds 1 januari 2025 een gewestelijk regelgevend kader voor kachels en ketels op vaste brandstoffen. Installatie en gebruik: toestellen geplaatst na 1 januari 2025 moeten voldoen aan ecodesignnormen, mogen geen zichtbare of geurige rook uitstoten en mogen niet worden gebruikt bij een pollutiepiek, behalve wanneer het de enige verwarmingsbron van de woning is.

Onderhoud: schoorstenen van houtverwarmingssystemen moeten jaarlijks worden gereinigd, ketels moeten periodiek worden gecontroleerd en installaties van 100 kW of meer hebben een milieuvergunning nodig. Sectorfederaties en Leefmilieu Brussel bevelen hebben een aantal aanbevelingen om houtverwarming zo goed mogelijk te gebruiken: voldoende luchttoevoer voorzien en deze afsluiten na het doven van het vuur, zorgen dat de schoorsteen goed werkt en de schoorsteen regelmatig schoonmaken en het vuur van bovenaf aansteken. Dat is een weinig bekende maar zeer doeltreffende methode om rookvorming aanzienlijk te

Gemeenteraad van 26.01.2026

beperken.

Het standpunt van het college is dat we onze communicatie en sensibilisering moeten versterken. Dat sluit aan bij wat u hebt gezegd, uw vragen en uw interpellatie. We willen de bevolking beter informeren en sensibiliseren over de impact van houtverbranding op de gezondheid en over de juiste praktijken om die impact te beperken.

Aangezien communicatie tot mijn bevoegdheden behoort, kan ik u namens het college verzekeren dat we dit zullen doen: via het blad Leven te Etterbeek, via participatieve kanalen en via alle communicatiemiddelen waarover we beschikken. Dit is een maatregelen die we absoluut moeten uitvoeren. We kunnen dit vermelden op onze website. Ik zal hierover overleggen met de schepen van Gezondheid om te bekijken welke bijkomende initiatieven mogelijk zijn. Dit is een duidelijk engagement dat wij nemen tegenover u en tegenover onze bevolking. Het woord is nu aan de heer du Bus, als hij dat wenst.

De heer du Bus:

Ik dank u, mijnheer de burgemeester. U bent bijzonder volledig en exhaustief geweest, zowel over de uitdagingen als over de realiteit in Etterbeek. Ik wilde gewoon de heer Scholtus bedanken omdat hij onze aandacht heeft gevestigd op een probleem dat uiteindelijk weinig bekend is. Waarom? Omdat veel mensen, ook al wordt houtverwarming weinig gebruikt als volwaardige verwarmingsbron, toch een open haard hebben en zich totaal niet bewust zijn van de bijzonder schadelijke effecten ervan. Daarom lijkt informatie en sensibilisering, waartoe de burgemeester zich heeft geëngageerd, ons bijzonder relevant. Ik kom net uit de Adviesraad voor Gezondheid en ik kan u zeggen dat deze kwestie, aangezien ik had gezegd dat ze vandaag behandeld zou worden, daar beneden bijzonder goed werd onthaald. Ze waren blij te horen dat dit soort vragen ook de reflectie binnen de gemeenteraad voedt. Ik engageer mij, samen met de burgemeester, om de communicatie en sensibilisering rond dit thema te versterken, aangezien het niet aan ons is om hierover te wetgeven. U weet net als wij dat deeltjes van 2,5 micron bijzonder vluchtig zijn. Wanneer ik zeg “bijzonder vluchtig”, bedoel ik dat hun bezinkingssnelheid zo laag is dat ze zich over kilometers kunnen verspreiden. Dus de concentratie van fijnstof hier meten, betekent niet dat we die rechtstreeks kunnen koppelen aan lokale uitstoot. Het maakt deel uit van een bredere omgeving, aangezien wij hier fijnstof kunnen ontvangen dat kilometers verder werd uitgestoten. Dat bewijst duidelijk dat dit een uitdaging is die het gemeentelijke niveau overstijgt. Maar dat neemt niet weg dat sensibilisering wél werkt op lokaal niveau. En in dat opzicht kunt u rekenen op onze belofte dat dit zal worden opgevolgd.

De burgemeester:

U hebt het woord, mijnheer, om kort te reageren als u dat wenst.

Gemeenteraad van 26.01.2026

De heer Scholtus:

Ik dank u voor deze antwoorden en voor de engagementen die u hebt genomen rond informatieverstrekking. Dat was eigenlijk het doel van onze interpellatie. We zouden toch graag weten of u het zinvol vindt om campagnes rond burgerwetenschap te promoten, zoals men dat in Gent doet: bijvoorbeeld meettoestellen ter beschikking stellen van inwoners die met hout verwarmen, zodat zij binnen- of buitenluchtvervuiling kunnen meten, of aansluiten bij bestaande netwerken die de luchtkwaliteit op het grondgebied meten. Dat is dus een vraag die we hebben.

En ik wil ook benadrukken, omdat we twee cijfers hebben genoemd en met elkaar geconfronteerd: 10 à 17% van de fijnstofuitstoot afkomstig van houtverbranding in het Brussels Gewest, dat we niet mogen vergeten dat daarachter slechts 0,8% van de mensen schuilgaat die met hout verwarmen. Er is dus een duidelijke disproportie. Maar eigenlijk zijn er twee manieren om die cijfers te interpreteren: enerzijds die disproportie, maar anderzijds ook het feit dat veel gebruikers zeer vervuilende toestellen gebruiken. Dus achter die 0,8% zitten ook andere gebruikers die systemen gebruiken die niet erg performant zijn, die dat niet weten en die enorm vervuilen. Dat wilden we echt benadrukken: houtverwarming is zeer vervuilend. Wat betreft burgerwetenschap: ik weet niet of u daar een reactie op hebt.

De burgemeester:

Luister, ik ga geen antwoord improviseren. Ik zal de vraag opnieuw aan het college stellen. We zullen ons informeren over de eventuele budgettaire gevolgen van die elementen. Kunnen we die toestellen huren? Kunnen we ze gebruiken voor een test of moeten we ze aankopen? Moeten de werknemers een opleiding volgens om ze efficiënt te gebruiken? Als ik iets niet ken, dan zeg ik het en dat is in dit geval zo. Maar we zullen ons hierover informeren en zo nodig nemen we opnieuw contact met u op. Op basis daarvan, kunnen we u bijkomende info geven.

De heer Scholtus:

Dat is zeer goed. Ter info: aarzel niet om ons te contacteren (de ondertekenaars van de interpellatie). Wij worden ook begeleid door Bral, een Brusselse vereniging voor duurzame ontwikkeling in Brussel die de luchtkwaliteit verdedigt en die veel ervaring heeft op dit gebied.

De burgemeester:

Perfect. Bedankt, mijnheer, fijne avond.